

Cafe social Jyväskylä 4.10.2018

Sosiaalityön paikka päihdetyössä

- Rakenteet ja käytännöt liikkeessä

Palvelujärjestelmän kenttä liikkeessä - sosiaalityön paikkaa neuvotellaan eri tavoin

- Vastuut ja järjestäjät liikkeessä: valmistautuminen maakuntaudistukseen
- Teoreettinen liikehdintä: Laaja tulkinta päihdetyöstä vs. kapea tulkinta
- Profioiden välinen neuvottelu: Sosiaalinen vai mielenterveydellinen kysymys. medikalisaatio?
- Organisatorinen liikehdintä: Missä ja miten, kynnyksen korkeus: 24 h >< lähetekäytännöt
- Asiakas- ja potilaslaki, Päihde- ja mielenterveyslakien uudistaminen

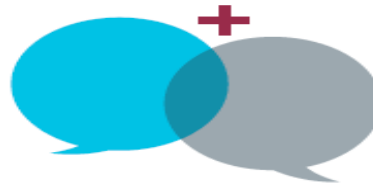
Päihdetyö ja sosiaalityö: monta määritelmää, monta tehtävää ja ainutkertaiset asiakkaat

- Päihdetyön laaja määritelmä: Kaikki se työ, jota tehdään päihdeongelmien ehkäisemiseksi ja hoitamiseksi
- Sosiaalityö: Sosiaalityöntekijöiden tekemää työtä kunnissa, järjestöissä ja yrityksissä - eri tehtävissä painottuu ehkäisy, tuki, hoito ja kehittäminen eri tavoin
- Rakenteiden säännönmukaisuus, päihdeilmiöiden vaikutukset ja asiakkaan ainutkertaisuus työn ytimessä

Päihdeongelma tuottaa erilaisia palvelutarpeita: Yksi ovi?

**Arjen
sujuvuus**

**Osallisuus
Toipumista
tukevat
suhteet**

Kriisiapu

Hoito

**Toipuminen
ongelmasta
tai ongelman
kanssa**

**Osallisuus
Jaettu
asiantunti-
juus**

Tieto

Integraatio ratkaisu monia palveluja tarvitseville?

(Anu Muuri 2016))

- Palvelujen integraation tarvetta kuvataan monien maiden palvelujärjestelmien kehittämisen yhteydessä
- Sana sote-integraatio on kuitenkin monimerkityksellinen erityisesti sosiaalipalvelujen näkökulmasta
- Terveydenhuollon sisäinen integraatio ("So" vain otsikossa)
- Terveydenhuollon integraatiota, jolla jokin yhteys sosiaalihuoltoon
- Terveydenhuollon integraatiota, jossa jokin osa sosiaalihuollosta on yhdistetty terveydenhuoltoon

THL:n lausunto valinnanvapauslaista (2017):

Monesta samanaikaisesta ongelmasta kärsivien (mielenterveys- ja päihde) tarpeisiin vastaisi parhaiten

laadukkaiden palveluiden kokonaisuus, joka laaja-alaisesti kokoaisi sote -keskuksen suoran valinnan palveluja, maakunnan liikelaitoksen tuottamia sosiaali- ja terveystalvveluja sekä psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluja

=> mahdollista integroida monialaista ammatillista sosiaali- ja terveydenhuollon osaamista sekä tehdä monipuolista yhteistyötä arjen tukea tarjoavien järjestöjen sekä kuntoutusta tukevien koulutus- ja työvoimapalvelujen kanssa

Sosiaalityön teoreettinen paikka päihdetyössä?

- Rakenteellinen sosiaalityö: Niiden rakenteiden tunnistamista ja muuttamista, jotka ylläpitävät ja uusintavat päihdeongelmia yhteisöissä ja **marginalisoivat päihdeongelmista kärsiviä ihmisiä** - ehkäisy ja yhteisövaikuttaminen
- Toipumisorientaatio: Keskeisenä tavoitteena painottaa asiakkaiden omia voimavaroja, osallisuutta omassa elinympäristössään, elämän merkitykselliseksi kokemista sekä toiveikkuuden ylläpitämistä.
- The actor network theory :target is not an individual as an autonomous actor but the attachments and relations that enable unhealthy practices and the development of harm as part of specific actor networks (ks. Törrönen & Tigersted 2018)
- Hoitotyö- näyttöön perustuvat menetelmät

Sosiaalityön tehtävä: Ihmisarvon tunnustaminen (mukailleen Stan Houston,

2016)

Tunnustamisen muodot	Ihmisarvon tunnustaminen huolenpitona/ rakkautena	Ihmisarvon tunnustaminen vahvuuksien ja sosiaalisen arvon huomioimisena	Ihmisarvon tunnustaminen oikeuksien myöntämisenä
Tunnustamisen seuraukset	Itseluottamus	Itsetunto	Itsekunnioitus
Tunnustamisen tärkein alkuperä	Merkittävät lähisuhteet	Lähiyhteisö	Yhteiskunta
Tunnustamattomuuden muodot	Hyväksikäyttö, haukkuminen, nöyryyttäminen, arvostelu, emotionaalinen laiminlyönti, väkivalta	Rajoitteiden korostaminen, sosiaalisen arvon ja osallisuuden huomiotta jättäminen	Oikeuksien kieltäminen ja sosiaalinen ulossulkeminen
Mahdollisia tunnustamattomuuden seurauksia	Itseluottamuksen puute, häpeä, leimautuminen	Oman arvon katoaminen leimautuminen, syrjäytyminen	Itsekunnioituksen puute leimautuminen, syrjäytyminen
Sosiaalityö	suhdeperustainen sosiaalityö, sosiaalityö ”symbolisena vuorovaikutuksena” sosiaalityö ”objektisuhteena”	voimavarakeskeinen sosiaalityö, yhteisö sosiaalityö, ekologinen sosiaalityö	Oikeusperustainen sosiaalityö, poliittinen sosiaalityö, rakenteellinen sosiaalityö

Sosiaalityön tehtävä: Stigman vähentäminen

■ **Asiakastyössä**

- Arvostava suhde
- Yhteinen arviointi
- Motivoiva haastattelu
- Myötätunto
- Hyväksyntä
- Tuen etsintä
- Oikeutus
- Resilienssin vahvistaminen
- ”Pieni ystävällisyys”

■ **Palveluissa**

- Vaitiolovelvollisuus ja yksityisyyden suoja
- Vertaistuki
- Ammattilaisten koulutus
- Ymmärryksen lisääminen ja tiedon tuottaminen
- Sosiaalisen etäisyyden vähentäminen: Palveluja meille ei ”niille”

Stigman vähentäminen yhteisössä

Yhteisössä

- Tietoisuuden lisääminen: julkinen keskustelu
- Koulutus
- Ongelmasta kärsivien osallistumisen lisääminen
- Tietoinen stigman välttäminen
- Kieli ja kategoriat
- Stereotypiat
- Voimaantuminen (empowerment)

Oikeuksien puolustaminen: Akateemisuus sosiaalityön asianajotehtävän mahdollisuutena?

- Kertyvän datan hyödyntäminen paremmin ja tietoisemmin ihmisten oikeuksien edistämisessä
- Tutkimusosaaminen asiakkaiden hyödyksi
- Asiakastyö vs. selvitykset ja raportit
- Media välineeksi?

Sote- uudistuksen mahdollisuudet ja haasteet riippuvuusongelmiin apua tarvitsevien näkökulmasta - sosiaalitaraportointia tarvitaan

Mahdollisuudet

- Yhtenäistyvät käytännöt ja tiedon tuotanto > tasavertaisuus
- Laajempi väestöpohja ja asiakkaiden osallistuminen parantavat palvelujen saatavuutta ja laatua
- Onnistuessaan palvelujen yhteensovittaminen tuottaa paremmin tarpeita vastaavia palveluja

Haasteet

- Palvelujen saatavuus vs. säästöt
- Valinnanvapauden kritiikki
- Terveystieteiden huolto painotteisuus > Medikalisaatio?
- Keskittäminen vs. lähipalvelut
- Miten maakunnat panostavat mt- ja pd- työhön?
- Pullonkaulat ja kynnykset
- Pirstaleisuus, palveluaukot
- Näennäisosallisuus

Rakenteet muuttuvat, laaja- alaiset sosiaalityön tehtävät päihdetyössä säilyvät: Painottuuko tulevaisuudessa koordinaatio ja johtamisen tehtävät?

Yhteiskunta-
kriittinen
vaikuttaminen
ja palvelujen
kehittäminen

Huolenpito

Sosiaalisten
suhteiden
/osallisuuden
edistäminen

**Koordi-
naatio**

Kognitiivis-emotionaalisen
muutoksen / toipumisen
edistäminen

